

УНИВЕРЗИТЕТ УМЕТНОСТИ У БЕОГРАДУ

НАСТАВНО – УМЕТНИЧКОМ ВЕЋУ ФАКУЛТЕТА ЛИКОВНИХ УМЕТНОСТИ У БЕОГРАДУ

Париска 16

11000 Београд

ИЗВЕШТАЈ КОМИСИЈЕ ЗА ОЦЕНУ И ОДБРАНУ ДОКТОРСКОГ УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА

**“Три (п)огледа/ Диорама као проторна трансозиција графичког листа/
Изложба графика и објекта”**

кандидата Иване Васић Николић

Београд, мај 2024

Комисија за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта „Три (п)огледа/ Диорама као просторна транспозиција графичког листа/ Изложба графика и објекта” кандидата Иване Васић Николић, именована на 507. седници Наставно-уметничко-научног већа Факултета ликовних уметности у Београду, 03.04.2024. године, радила је у саставу:

1. др ум. **Владимир Милановић**, доцент, Факултет ликовних уметности, Универзитет уметности у Београду
2. др ум. **Радош Антонијевић**, редовни професор, Факултет ликовних уметности, Универзитет уметности у Београду
3. др ум. **Никола Велицки**, доцент, Факултет ликовних уметности, Универзитет уметности у Београду
4. др ум. **Селма Ђулизаревић Карановић**, редовни професор, Факултет примењених уметности, Универзитет уметности у Београду
5. др ум. **Станаћев Пуача Драгана**, редовни професор у пензији Факултет ликовних уметности, Универзитет уметности у Београду (ментор)

и донела је следећи закључак:

Биографија кандидата

Рођена 1986. год. у Београду. Основне и мастер академске студије завршила на Факултету ликовних уметности у Београду на графичком одсеку, ментор - ред. проф. др ум. Катарина Зарић. Током докторских уметничких студија на матичном факултету, волонтира као сарадник у настави.

Учествовала је на следећим изложбама: 2022. „Прожимања и интеракције – Гдањск, Вроцлав, Вилниус, Београд”, студентски радови на папиру, Галерија Куће легата, Београд; „Графика и цртеж 2022.”, Галерија „Озон”, Београд; 2021. Годишња изложба ФЛУ – продукција литографске радионице; 2018. Мајска изложба графике београдског круга, Галерија „Графички колектив”, Београд; 2017. ТРЕЋЕ МЕЂУНАРДНО ТРИЈЕНАЛЕ ГРАФИКЕ, Уметнички павиљон „Цвијета Зузорић”, Београд; 2016. Изложба графике малог формата, Галерија „Графички колектив”, Београд; XVIII Бијенале студентске графике Србије, Галерија „ДКСГ”, Београд; „Град и граница”, Галерија ФЛУ, Београд. Дала је учешће у пројектима: 2015. пројекат „Отисак” као пројект менаџер и водич радионица уметничке графике за кориснике психијатријских услуга, као и куратор изложбе радова насталих током радионица у Галерији „Штаб”, Београд; 2014. пилот пројекат „Отисак” и изложба графичких листова насталих током радиона уметничке графике за кориснике психијатријских услуга у Галерији „КЦ Град.” Докторски уметнички пројекат „Три (п)огледа/ Диорама као просторна транспозиција графичког листа/ Изложба графика и објекта” представила је први пут као самосталну изложбу у Галерији Центра за графику у Париској 16 у периоду од 16.04 до 26.04. 2024. године.

Анализа докторске дисертације – предмет рада, циљеви, хипотезе, методологија

Главна ознака писаног дела рада ДУП кандидаткиње Иване Васић Николић под називом „Три (п)огледа/ Диорама као просторна транспозиција графичког листа/ Изложба графика и објекта”, огледа се у уношењу поетских исечака и целина

приложених у контексту коришћења аутоетнографске методе унутар уметничке праксе. У њих су укључени следећи ауторски текстови докторандкиње: „**Токио, Болеч/ Да ли је слика још увек могућа?**“, „**Кућа детињства**“ и „**Празник у ноћи**“ које су смештене у средишту рада и самим тим назначене као тежиште и суштина, кључ за разумевање односа према практичном сегменту докторског уметничког пројекта. У избор релевантних песама су ушла и остварења из поп културе напоредо са класицима из поезије и наводима из Светог Писма. Заједно са ауторским текстовима дате су као интермеца између иконографских анализа у следу поглавља, следећим редом: **Мала кутија** (В. Попа), **Обожаваоци мале кутије** (В. Попа), **Итака** (К. Кавафис), **Химна Љубави** (Св. Апостол Павле), **Paper Fog** (Cory Hanson), **Cowboy** (Bill Callahan), **Последња вест о малој кутији** (В. Попа), **Лавиринт дневника А. Тарковског** (А. Тарковски), **Sax and Violins** (Talking Heads), **The RIP** (Portishead), **Торзо** (Ј. Бродски). Кроз инкорпорирање ових поетских исечака у текст докторандкиња је дала решење за активирање аутобиографских слојева дела мишљеног у целини. Сами ауторски текстови у слободној поетској форми сведоче о стваралачкој мисаоној динамици која прожима простор проведен ван графичког – радионичарског окружења. Оваквим интервенцијама, приложеним као префигурације сваког наредног поглавља, прави се осмоза иконографских анализа и уједно се текст у целини синтетиче, обједињујући у себи на природан начин различите текстуалне изражајне форме.

Кључни практични део овог докторског пројекта је представљен у виду објекта и чине га три диораме приказане на истоименој изложби које су биле изложене у периоду од 16. до 26. априла 2024. год. у галерији Центра за графику у Париској 16. Изложене диораме су употпуњене и фотографским целинама насталим непосредно кроз рад на припремању изложбене поставке – сетовима дигиталних графика са уобличеним називима: „**Ластом, Авалом**“, „**Плаве**“, „**Села Града**“ и „**Зен пословица о вићењу неба у води**.“ затим самосталних дигиталних графика средњег формата „**Авала**“ и „**Опсерваторијум**“, варијабилног тиража литографије „**Без назива**“ који се састоји од три графичка листа, и графичког листа „**Ово је телефон**“ у техници дубоке штампе.

Изложбена поставка, иако дивергентна у погледу медија обухваћених пројектом, у крајњем пресеку илуструје целисходан и хомоген уметнички ток. Она подржава и у себи садржи све појмове који су дотакнути кроз иконографску анализу и експликацију радова. Те одреднице овај пројекат смештају у релевантне теоријске контексте у писаном делу истраживања. Најважније, квалитет изложбе је такав да отвара могућност ка продубљивању постојећих, и налажењу нових одредница, аспеката и релација из уметничке теорије и праксе.

У писаном делу докторског уметничког пројекта „**Три (п)огледа**“ кандидаткиња прави мост од почетних позиција одређених у истраживањима у медију аналогне фотографије са насловним исходиштем пројекта – диорамом. У једном од првих поглавља **Ово није телефон/ Анализа почетних истраживања са фотографијом** тематизоване су онтолошке позиције фотографије са којих је рад започео, смештањем у релевантне теоријске оквире. Описано је како је фотографски материјал, превођењем и даљом обрадом унутар дисциплина уметничке графике, кроз саму теоријску надградњу и одреднице фотографије послужио за стварање логичног континуитета у поетском изразу. Нађен је простор да се нотира и социо-економска димензија рада и назначен је термин *off-модернизма* како би се дефинисала

маргинална природа рада и постало евидентно аутотерапеутско дејство уметничке праксе. Два наредна поглавља, у којима је представљен дијалог са уметницима са којима је нађена изражајна веза, рефлектују интиман и личан однос према ликовном материјалу. Они у крајњем преску откривају начин на који се аутобиографски материјал користи, реферирајући на појмове обезличавања или маскирања, блокирања очигледног и сл.

У трећем поглављу **Цртеж/ Мапа/ Фотографија/ Актуализација архивираниог материјала** позивањем на Свето Писмо и Прву посланицу Св. Павла Коринћанима кандидаткиња се приближава расветљавању природе сагледавања сврховитости бављења уметничком праксом подвлачећи на тај начин све релевантне назначене појмове: аутобиографско у уметности, ауторефлексивно, интимно, аутотерапеутско у уметничкој пракси итд. Објашњено је како је пронађен начин да се све ове димензије конкретизују кроз посебан однос према садржају мапе сачињене од паус и трансфер папира, цртежа на фолији итд. Тиме се појмовно приближава и одређује појам архивског у уметности.

Унутар подналова другог поглавља је детаљно описан практичан метод коришћен приликом рада са материјалом из мапе и објашњен ликовни приступ током дуготрајних процеса израде графичких листова. Такође, у једном од наредних подналова – **Џорџа О'Киф/ Интимно/ Истинито/ Универзално** је назначена индексност фотографије као медија и описан је утицај самог чина фотографисања на ликовне процесе кроз однос са радом уметнице са којом је успостављен поетски дијалог. Детектована је рефлексивна страна у изради графичког листа и дотакнуо даље усмерење ка искораку у простор путем објекта – диораме. Илустрован је и начин на који је кандидаткиња засићеност тематским слојевима дела растерећивала употребом различитих ликовних метода попут варијабилног тиража, визуелном комбинаториком у оквиру рада са матрицама, коришћењем модулација у комплементарним вредностима боја и сл.

У наредном, четвртом поглављу - **Слика/ Фотографија/ Филм/ Време и простор у уметничком делу** описано је како су управо ове акције обогаћивале садржај и однос према мапи који је у крајњем резултату успоставио везу са простором и потакао размишљања о начинима да се овај све позамашнији материјал најадекватније архивира и да му се тиме обезбеди живот након завршетка докторске изложбе и самог ДУП. Дат је и приказ релевантних црта Делезовог проблематизовања филмског кадра и временске слике.

Пето поглавље под називом **Књига/ Кутија/ Време/ На трагу смисла једног тривијалног архива** описује природу односа према породичној заоставштини и њеним тривијалним артефактима у контексту разматрања о просторним транспозицијама графичког листа сачињеног на основу фотографске забелешке. Тиме је осмишљен и заокружен пут од почетних експеримената са фотографијом у интимистичком кључу, преко графике до идеје о просторној реализацији чији носилац заправо постаје сама аналогна фотографија.

Од самог почетка жељени ефекти слојевитости, транспарентности и вишедимензионости објекта су постигнути штампањем дигиталних графика на клириту. Ово решење, посматрано у односу на предходно, рађено у дрвету, садржи све поетске елементе и архивске димензије који су изложбеној поставци додали могућност мултипликације и трансформације у неком другом одабраном простору и са

другачије организованим материјалом из мапе, те могућност за преформулацију у циљу осветљавања што више могућих резултата у постпродукцији.

Диорамом опредмећени психолошки пејзажи испуњавају поетску премису рада а она јесте тематизовање подсвесних слојева везаних за памћење и детињство, размишљање о времену, пролазности и несталном, трансцендирајућем и метафизичком. Термин диораме је и етимолошки дотакнут како би се што ближе одредила његова природа, која се рефлектује и кроз кратак приказ историјског контекста. Тиме се поново успоставља веза са филмом, који је у хронолошком прогресу слике у крајњем исходу резултирао њеним наглашеним екранским аспектима. Као саговорник у овом, базично поетском подручју слике нађен је Андреј Тарковски, као најблискија веза у бројним слојевима израза. Кроз два поглавља, **Полароиди Андреја Тарковског** и **Уметност/ Наука/ Конфесија/ Спознаја**, описује се директна визуелно- изражајна, идејна паралела и поетска надграња кроз подударња у коришћењу и односу према аутобиографском материјалу. Као важна за дефинисање и смештање у жељени контекст похрањених приватних фотографија, портрета и аутопортрета, у некој врсти актуализације аутобиографског материјала, бива оцртана чисто антрополошка ситуација која је праћена моралним конфликтима у односу према сопству и према природи.

Сентименталан однос према артефактима прошлости, тривијалним предметима из породичне заоставштине, који се временом, мишљен кроз цртеж и фотографију, прелива у садржај мапе, у почетним тренуцима израде објекта је налазио могућности за израз у дословном опросторењу интимног простора собе. Издизањем фотографског материјала у раван примарног ауторског уметничког избора и комбинаториком унутар ових, већ постојећих, архивираних података, налази се логично решење за реализацију објекта који у изложбеној поставци постаје носилац свих практичних и теоријских одредница рада у целини описаних у другом поглављу - **Херменеутички хоризонт**, као и додатним поглављима — **Маргинално/ Уметничка графика покрај „колосека“ академских пракси** и завршном, **Савременост дела**.

Диорама кроз све ове огледе постаје главни носилац поетског фермента у коме се синтетишу сви најрелвантнији појмови илустровани у писаном раду а такође и као логичан след и резултат у свим досадашњим практичним и теоријским аспектима проматрања слике.

Критички осврт референата и оцена

Романтичарски феномен чита се у сваком сегменту истраживања, у начину на који је грађен текст, линијама поезије које теку кроз њега.

На докторској изложби, у фотографијама, диорамама и графикама племенитих тонова и осветљења потпуно личних, интимних, на линијама од предграђа ка центру и обрнуто, лица деце ухваћених у покрету између станица дају снажан временско просторни контекст овом уметничком искуству. Лебдећа „Авала“ без подножја нестаје у измаглици проласка. Понављање поза и композиција Талбота, Тарковског, О'Кифове. Поглед уназад али пуног срца и са страху, зато је све врло лагано, бестежинско, аутентично, снажног доживљаја и лепоте која плени дубином, духом без сенке. Пејзаж града у даљини разлива се широко. „Села гарада“, „Плаве“, „Ластом, Авалом“ и „Зен пословица о виђењу неба у води“ граде чврсте и компанктене композиције са светло

тамним акцентима и плавим пољима. Четири рада истог формата састављена од по 16 фотографија сугеришу прозоре и призоре града, ноћи и дана, реке. Чврстину љубави, истинско подржавање, читамо у преплиту дечијих руку и шака, а породичне аналогне портретске фотографије су праве мале студије портрета. На ноћној фотографији града, светлост у даљини где је место породичне куће.

„Прешли смо из града као места изграђеног и ограниченог у град као стање, који је дефинисан информацијама и услугама.” Губитак места има катастрофалне последице по људе и друштво, и сад постајемо свесни последица. *„Разменили смо идеју урбаног места, изграђеног и ограниченог, за идеју урбаног ефекта.”* „Језик говори о суштини неке ствари.“ Суштина градити првобитно значи становати. Простор не стоји наспрам човека: он није ни предмет, ни унутрашњи доживљај, већ је однос простора и човека – становање, ништа друго до суштински замишљено. Грађење производи места која му обезбеђују јединство земље и неба, божанства и смртника. Кад човек гради он чини видљивим специфичан начин обитавања. Карактер куће не дефинише само начин на који зид доводи у везу спољашњост и унутрашњост, већ и начин на који зграда стоји на тлу, на који се оцртава на небу, како је ограђана и повезана са другим зградама. Архитектура се може схватити само феноменолошки.

Комисија:

др ум. Владимир Милановић, доцент,
Факултет ликовних уметности у Београду

др ум. Радош Антонијевић, редовни професор,
Факултет ликовних уметности у Београду

др ум. Никола Велицки, доцент,
Факултет ликовних уметности у Београду

др ум. Селма Ђулизаревић Карановић, редовни професор,
Факултет примењених уметности у Београду

др ум. Станаћев Пуача Драгана, редовни професор у пензији,
Факултет ликовних уметности у Београду (ментор)

ОЦЕНА ИЗВЕШТАЈА О ПРОВЕРИ ОРИГИНАЛНОСТИ ДОКТОРСКОГ УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА/ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

На основу Правилника о поступку провере оригиналности докторских уметничких пројеката и докторских дисертација које се бране на Универзитету уметности у Београду и налаза у извештају из програма iTechnicate којим је извршена провера оригиналности докторског уметничког пројекта “Три (п)огледа/ Диорама као просторна транспозиција графичког листа/ Изложба графика и објекта” ауторке Иване Васић Николић, констатујем да утврђено подударање текста износи 8%. Овај степен подударности последица је увршћених цитата са правилно наведеним извором, што је у складу са чланом 9 Правилника.

На основу свега изнетог а у складу са чланом 8. став 2. Правилника о поступку провере оригиналности докторских уметничких пројеката и докторских дисертација које се бране на Универзитету уметности у Београду, изјављујем да извештај указује на оригиналност докторске дисертације те се прописани поступак припреме за њену одбрану може наставити.

27.05.2024.

Ментор

др ум. Драгана Станаћев
Пуача, редовни професор у
пензији,
Факултет ликовних уметности у Београду